

Аборт – передчасне, до 28 тижнів, переривання вагітності (штучний або мимовільний).

Аборт кримінальний – переривання вагітності в строках більш ніж 12 тижнів без рішення лікарської комісії або здійснений поза лікувальним закладом особою, яка не має медичної освіти.

Авіатравма – травма, що виникає у зв'язку з експлуатацією літальних апаратів.

Автоліз (аутоліз) – саморозклад клітин тканини і крові.

Автотравма – травма, що виникає у процесі експлуатації автомобільного транспорту.

Агональні ушкодження – ушкодження, що можуть виникнути в агональному періоді, котрий іноді супроводжується судомами.

Агонія – це стан при якому у хворого відновлюється м'язовий тонус та рефлекс, появляється з **Агресія (наси́льство)** — прояви агресивної поведінки, які можуть бути об'єктом судового дослідження.овнісне дихання.

Акселерація – прискорення росту та розвитку дітей і підлітків, а також настання статевої зрілості у більш ранньому віці.

Алергія – підвищена чутливість організму до різних речовин, пов'язана зі зміною його реактивних можливостей. Алергія - підвищена чутливість організму людини до впливу на нього алергенів, проявляється у вигляді різних хвороб.

Аліментарна дистрофія – хвороба, що виникає внаслідок тривалого недостатнього надходження харчових речовин до організму.

Алкалоїди – органічні сполуки, що містять азот природного, переважно рослинного, походження; мають властивості основ і значну фізіологічну активність; як правило, відрізняються значною токсичністю.

Алкоголь – одноманітні спирти, застосовуються в медицині переважно як дезінфікуючі засоби або розчинники.

Амнезія (забуття) — втрата пам'яті про події або факти, що може мати значення для правової оцінки поведінки.

Алерген - чужорідна речовина, що спричиняє алергію, ним може бути білок, бактерії, лікарські засоби тощо.

Анафілаксія - підвищена чутливість організму до повторного введення (не через травний тракт) чужорідних речовин, найчастіше білкових (сироваток, вакцин тощо).

Аспірація – вдихання, потрапляння сторонніх предметів у дихальні шляхи. Супроводжується розвитком механічної асфіксії, яка призводить до смерті.

Асфіксія – порушення газообміну, яке настає внаслідок кисневого голодування з накопиченням в організмі вуглекислого газу (CO₂).

Аура (грец. αῦρα - подих) - своєрідний стан порушення, клінічний симптом, що передує припадку (нападу) у людей, хворих на епілепсію. Епілептична аура є наслідком функціональної активації кори головного мозку ненормальним, однобічним і коротким нейронним електричним розрядом.

Афект (емоційний стан) — сильне емоційне переживання, яке може впливати на здатність до відповідальності.

Б

Бампер-перелом – перелом кісток стегна або гомілки з утворенням характерного клиноподібного відламка, спричинений ударом бампера автомобіля, що рухається.

Барбітурати – похідні барбітурової кислоти, мають седативну, снодійну, наркотичну та протисудомну дію.

Баротравма – ушкодження у разі різкої зміни барометричного тиску.

Батьківство – факт походження дитини від певного батька.

Безпорадний стан – це стан, за якого людина позбавлена можливості самостійно створювати для себе умови, що забезпечують її існування та захист життя і здоров'я від небезпечних зовнішніх факторів.

Біологічна смерть – це незворотній стан. Припиняється діяльність всіх життєво важливих органів.

Біологічний матеріал – це об'єкти біологічного походження (тканини або органи), вилучені з трупів людей або тварин, які загинули в результаті отруєнь.

Біоманекен – «труп людини», на якому проводять експеримент.

Біопсія – це вилучення за життя невеликого об'єму тканини для мікроскопічного дослідження з діагностичною метою.

Бойові отруйні речовини — хімічні сполуки, здатні уражати людей і тварин на великих територіях, проникати в споруди, заражати місцевість і водойми.

Бюро судово-медичної експертизи – державна спеціалізована установа в системі МОЗ України, яка проводить медичне дослідження та експертизу.

В

Видова належність – належність біологічного об'єкта людині чи тварині.

Відповідальність за злочин — здатність особи усвідомлювати значення своїх дій і керувати ними у момент вчинення правопорушення.

Викидень – ускладнення вагітності зі спонтанним відторгненням плода.

Вогнепальна зброя – зброя, яка робить постріли завдяки розширенню газів, що утворюються при згоранні пороху або інших займистих сполук.

Вогнепальний рановий канал – шлях, який пройшов снаряд у тілі. Він може бути прямим і непрямым, безперервним і перервним.

Вогнепальні рани – це рани, які виникають у результаті поранення кулями, мисливським дробом чи осколками. Вони бувають наскрізні, сліпі та дотичні.

Волосся – ниткоподібні епітеліальні придатки шкіри. Волосся має кутикулу тонкого малюнка, клітини її щільно прилягають одна до одної.

Волочіння – один із етапів заподіяння транспортної травми.

Г І

Гази вихлопні – суміш газоподібних продуктів, що утворюються при згоранні палива у двигунах внутрішнього згорання.

Галюцинації — сприйняття нерозташованих у реальності образів або звуків без зовнішніх стимулів.

Гематома – обмежене скупчення крові у тканинах з утворенням порожнин, що містять рідку кров або кров, яка згорнулася.

Гемоліз - процес ушкодження еритроцитів, при якому гемоглобін виходить у навколишнє середовище.

Гемотоксини – отрути, які руйнують червоні кров'яні тільця порушуючи здатність крові скипатися.

Гіпоксія (киснєве голодування) – патологічний стан, під час якого тканини і органи недостатньо насичуються киснем або кисню достатньо, але він не засвоюється тканинами.

Гістологія – наука про тканини.

Гомосексуалізм – протиприродний статевий потяг чоловіка чи жінки до осіб своєї статі.

Група крові – поєднання аглютиногенів в еритроцитах, лейкоцитах, тромбоцитах, білках плазми, яке генетично детерміноване та являється постійною біологічною властивістю індивідуума.

Д

Давність смерті – проміжок часу, що минув від моменту смерті людини до початку огляду або дослідження трупа.

Давність ушкоджень – це проміжок часу, що минув з моменту заподіяння ушкоджень до обстеження або смерті потерпілого.

Дебільність (дебілітет) – одна з форм уродженого недоумства.

Дезорієнтація (зміщення орієнтації) — порушення орієнтації в часі, просторі або у власній особистості.

Делірій (божевілля) — тяжкий порушений стан свідомості з галюцинаціями та маячнями.

Диспансеризація пацієнтів із психічними захворюваннями — систематичне спостереження та лікування таких осіб у спеціалізованих закладах чи амбулаторно.

Дисимуляція – приховування захворювання або його окремих симптомів з метою ввести в оману щодо свого фізичного або психічного стану.

Дітовбивство (неонатоксид) – умисне вбивство матір'ю своєї дитини під час пологів або після пологів.

Додаткові фактори пострілу – все те, що вилітає з каналу ствола вогнепальної зброї в момент пострілу, крім снаряда.

Доношеність – поняття, що стосується визначеної тривалості перебігу вагітності. Доношеною вважається дитина, народжена при терміні вагітності від 37 до 42 тижнів вагітності.

Е

Евтаназія – прискорення смерті безнадійного хворого, може бути як активною і пасивною.

Ексібіціонізм – статеве збочення, яке полягає в отриманні статевого задоволення від оголення своїх статевих органів.

Ексгумація – вилучення із землі похованого трупа для судово - медичного дослідження.

Електромітки – це ушкодження, що виникає у місці контакту тіла з провідником електричного струму.

Електротравма – короткочасна дія технічної чи атмосферної (блискавка) електрики, яка спричинила розлад здоров'я чи смерть людини.

Елімінація – виключення, усунення, виривання чи виділення чого - небудь.

Емболія – патологічний процес, за якого спостерігається циркуляція у крові чи лімфі яких - небудь сторонніх часток, що спричиняє порушення току крові або закупорку судин різного калібру.

Ж

Життєздатність – здатність новонародженого продовжувати жити поза організмом матері у звичайних умовах.

Життєві проби – лабораторне дослідження при розтині трупу новонародженої дитини

З

Забита рана – це рана, заподіяна тупим предметом.

Загальноасфіктичні ознаки – ряд морфологічних змін, які виявляються при зовнішньому дослідженні та при дослідженні трупів, які загинули від механічної асфіксії.

Задушення петлею – вид механічної асфіксії, при якому петля на шиї затягується руками чи під дією сторонніх сил. Основною видовою ознакою задущення петлею, як і при повішенні, є странгуляційна борозна.

Згвалтування – статеві зносини із застосуванням фізичного насильства, погрози або використанням безпорадного стану потерпілої.

Змістовна недієздатність — неспроможність усвідомлювати значення своїх дій через психічний розлад.

Знівечення (спотворення) – наслідок ушкодження, що призвело до спотворення зовнішності. Знівечення не виправне тоді коли, не може бути усунуто без хірургічного втручання. Знівечення обличчя виправне може бути вилікувано без хірургічного втручання, тобто лише консервативними методами лікування.

Зона удару – об'ємна ділянка голови, що включає такі, що збігаються з місцем докладання сил ушкодження м'яких тканин голови, кісток черепа, оболонок і тканини головного мозку.

Зона протиудару – об'ємна ділянка голови, що протистоїть місцю прикладання сили, відособлена від нього. Вона включає ушкодження тканини головного мозку і його оболонок.

Зрілість плода – стан плода, що характеризується здатністю органів і систем до забезпечення його позачеревного існування.

Зрілість статева жінки – такий ступінь розвитку жіночого організму, за якого жінка здатна виконувати всі статеві функції без шкоди для здоров'я.

Зрілість статева чоловіка – передбачає здатність до злягання та запліднення.

I

Ізольовані ушкодження – ушкодження однієї анатомічної зони чи одного сегмента опорно-рухового апарату.

Інвалідність – це стійка постійна або тривала, повна або часткова втрата працездатності.

Інтотоксикація (отруєння) – патологічний стан, викликаний отруєнням організму токсичними речовинами, які утворилися в ньому самому або надійшли ззовні.

K

Каліцтво – стійке чи короточасне ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку або протиправних дій, що призводить до втрати працездатності.

Калічення членів – навмисне заподіювання самому собі чи за домовленістю з іншою особою якого-небудь ушкодження з корисливою метою.

Катування (мордування) – систематичне спричинення легких тілесних ушкоджень чи інші дії, що викликають фізичне чи психічне страждання.

Кіптява пострілу – це один з додаткових факторів пострілу, що являє собою дрібні частки - залишки згоряння пороху чи капсулю.

Клінічна картина — сукупність симптомів і ознак захворювання або розладу.

Клінічна смерть – такий стан організму, який виникає напротязі декількох хвилин (від 3 до 7) після зупинення дихання та кровообігу.

Кодинаміка – реакція організму на дію отрути.

Комбіновані ушкодження – поєднання механічних ушкоджень внутрішніх органів чи кісток скелета з дією інших видів енергії.

Комісійна СМЕ – це експертиза, до складу якої включено лише представників однієї галузі науки - медицини.

Комплексна СМЕ – це експертиза, до проведення якої окрім судових медиків можуть залучатися фахівці інших медичних та немедичних спеціальностей.

Компресійна травма – двобічне одночасне, доцентрове ушкодження двома предметами.

Кров – це рідка сполучна тканина організму, що циркулює в замкненій кровоносній системі тварин і людини, що виконує важливі функції в забезпеченні його життєдіяльності.

Крововилив, синець – скупчення вилитої у між тканинній щілини крові, її згортання.

Л

Легкі тілесні ушкодження – тілесне ушкодження, при якому можлива незначна втрата працездатності (до 21 дня).

Летаргія – патологічний, хворобливий стан людини, схожий на сон; характеризується ослабленням усіх проявів життєдіяльності.

Лікарська таємниця – сукупність відомостей про хвороби, а також про інтимне та сімейне життя хворого, що стали відомі медичним і фармацевтичним працівникам під час виконання ними своїх професійних обов'язків і не підлягають розголошенню.

Лікарське свідоцтво про смерть – обліковий документ, що реєструє факт і причину смерті: заповнюється лікарем, який лікував хворого та встановив причину смерті на підставі лікарняного чи амбулаторного спостереження за хворим до його смерті або на підставі результатів розтину.

Лікувально-трудова комісія (ЛТК) — орган для визначення ступеня відповідальності та можливості лікування засуджених із психічними захворюваннями.

М

Маска екхімотична – видова ознака смерті від механічної асфіксії внаслідок стискання грудей або живота.

Маячня (маячняві ідеї) — хибні переконання без підстав у реальності, що можуть впливати на поведінку.

Медико-соціальна експертиза — комплексне дослідження, що оцінює медичний і соціальний статус особи у правових справах.

Механізм травми – сукупність і певна послідовність дії предмета на тіло людини та виникаючих у тілі явищ, що призводять до ушкодження.

Механічна асфіксія – вид асфіксії, при якому порушення процесів газообміну в організмі виникає в результаті дії зовнішніх факторів, що утруднюють доступ повітря до дихальних шляхів.

Місце прикладання сили – ділянка поверхні тіла, з якою в момент удару контактує травмуюча поверхня ушкоджуючого предмета

Множинні ушкодження – травма двох або кількох органів однієї порожнини чи анатомічної зони, або кількох сегментів опорно-рухового апарату.

Морг – спеціально обладнане приміщення стаціонарного лікувального закладу для зберігання, проведення розпізнання та розтину трупів людей.

Муміфікація природна – настає під впливом певних факторів навколишнього середовища (сухе тепле повітря, гарна вентиляція, підвищена температура довкілля).

Муміфікація штучна – один з методів зберігання трупів (створення мумії) шляхом бальзамування, введення речовин, що запобігають розкладанню трупа.

Мучення – завдання людині моральних або фізичних мук, страждань.

Н

Надрив – часткове порушення неперервності м'яких тканин, сухожилля, м'язів, фасцій, зв'язок, капсули суглоба при закритих ушкодженнях.

Надріз – деталь краю рани, нанесеної ріжучим знаряддям. Це лінійне поверхнєве пошкодження шкіри, яке поступово сходить нанівець.

Наїзд – вид транспортної травми; комплекс механічних впливів на тіло людини та ушкоджень, які утворилися внаслідок удару зовнішніми частинами транспортного засобу, який рухається.

Напрямок пострілу – це лінія прямування снаряду, якщо політ його не змінюється.

Нашарування на знаряддях травми – матеріальні об'єкти, які залишаються на знаряддях травми - кров, волосся, клітинні елементи тканин тіла, текстильні волокна, тощо.

Небезпечні для життя пошкодження – це пошкодження, що під час заподіяння або в клінічному перебігу через певні проміжки часу спричиняють загрозливі для життя стани, що призводять або можуть призвести без надання медичної допомоги до смерті.

Недієздатність — стан, коли особа не може усвідомлювати значення своїх дій або керувати ними через важке психічне захворювання.

Непрацездатність – неможливість виконувати роботу внаслідок захворювання, травми та інших причин.

Нетверезий стан – стан людини, яка вживає психотропні речовини.

Новонароджена дитина – дитина, яка має хоча б одну з ознак, притаманних плоду.

О

Обмежена дієздатність — стан, коли особа має часткову здатність керувати своїми діями через психічне захворювання або розлад.

Обстеження – експертна дія, що полягає в огляді живої особи для виявлення на тілі ознак злочину чи особливостей (особливих прикмет).

Об'єкт судової експертизи – матеріальні джерела інформації, що експертом на основі застосування спеціальних знань, у межах предмета експертного дослідження певними методами та засобами з метою вирішення завдань поставлених уповноваженою особою.

Огляд – процесуальна дія, що регламентується процесуальним законодавством; полягає в огляді і дослідженні об'єктів з метою виявлення доказів, з'ясування обставин злочину, а також інших обставин, що мають значення для справи.

Огляд трупа на місці події – здійснюється слідчим разом із судово-медичним експертом або іншим лікарем в якості спеціаліста.

Отруєння – патологічний стан, викликаний отруєнням організму токсичними речовинами ендогенного та екзогенного походження, які утворилися в ньому самому або надійшли ззовні.

Отрута – речовина, яка після введення в організм ззовні у певних дозах завдає шкоди хімічним шляхом.

П

Парафренія (парафренні стани) — патологічні ідеї та переконання, що можуть впливати на поведінку і відповідальність.

Первинна СМЕ – це експертиза, яка проводиться вперше.

Передагонія – це стан організму, за якого фізіологічні механізми життєдіяльності організму знаходяться в стані декомпенсації, триває від кількох годин до декількох днів. Хворий втрачає притомність, артеріальний тиск та пульс не визначаються; зупиняється дихання, рефлексів відсутні.

Побої – численні удари, котрі не становлять якогось особливого виду ушкоджень, можуть супроводжуватись утворенням синців, саден або взагалі не залишити видимих ушкоджень.

Повішення – вид механічної асфіксії, коли петля на шиї затягується під вагою власного тіла чи його частини.

Посмертна поза тіла – взаємне розміщення частин тіла, котре настає вже після смерті особи.

Посмертні пологи – видавлювання плоду через родові шляхи з матки трупа вагітної жінки газами, що утворились у черевній порожнині при гнитті трупа.

Працездатність – здатність людини працювати, бути активним учасником трудових процесів.

Прижиттєві ушкодження – ушкодження тканин, спричинені до настання смерті.

Примусове лікування — застосування медичних заходів щодо осіб із тяжкими психічними захворюваннями за рішенням суду чи медичних органів.

Психіатрична лікарня — заклад для лікування осіб із психічними захворюваннями, які потребують стаціонарного лікування.

Психіатрична експертиза — дослідження психічного стану особи з метою визначення її здатності до відповідальності або обмежень у правовій сфері.

Психіатричне обстеження — процес оцінки психічного стану особи з використанням клінічних методів і тестів.

Психічне захворювання — порушення психічної функції, що впливає на поведінку, сприйняття, мислення та емоційний стан.

Психічний розлад — порушення психічної діяльності, що може бути тимчасовим або хронічним.

Психопатія (психопатологія) — патологічні зміни в характері та поведінці особи, що можуть бути причиною кримінальної відповідальності або її обмежень.

Психофармакологічне лікування — застосування медикаментів для стабілізації психічного стану пацієнта.

Р

Рана – ушкодження тканин тіла і внутрішніх органів людини будь - яким чином.

Рвано-забита рана – рана, яка є результатом поєднання двох механізмів: удару та розтягування.

Реанімація – комплекс заходів, спрямованих на відновлення різко порушених або втрачених життєво-важливих функцій організму.

Реставрація трупа – надання обличчю трупа колишнього, прижиттєвого вигляду з метою його упізнання, фотографування.

Речові докази біологічного походження – докази , що являють собою виділення організму людини чи тварини або частини їх органів і тканин.

Розбещення неповнолітніх – це розпусні дії сексуального характеру, спрямовані на задоволення статевої пристрасті самого суб'єкта злочину чи мають за мету збудження або задоволення статевого інстинкту особи, що не досягла повноліття.

Розтління – позбавлення незайманості, статевий зв'язок з дівчиною, яка не досягла статевої зрілості.

Розтягання – процес взаємодії тіла людини чи його частини з двома твердими предметами, які діють у різних напрямках.

С

Садно – поверхнєве ушкодження шкіри, що не проникає через сосочковий шар, є наслідком дії тупого предмета на будь-яку ділянку тіла.

Самогубство – навмисне позбавлення людиною себе життя.

Самокалічення – калічення членів, заподіяне собі з метою одержання вигоди, привілеїв тощо.

Самоушкодження – навмисне заподіяння шкоди своєму здоров'ю шляхом нанесення ушкоджень різними засобами та способами, самотійно або за допомогою інших осіб.

Сепсис – патологічний стан, зумовлений безперервним або періодичним надходженням мікроорганізмів з вогнища гнійного запалення.

Симуляція – свідоме удаване вираження почуттів або певного фізичного стану (наприклад, захворювання) з метою ввести в оману.

Синець – скупчення вилитої у міжтканинні щілини крові, її згортання.

Слина – рідина, яка виділяється слинними залозами і містить слиз, амілазу та інші компоненти.

Смерть – припинення життєдіяльності організму і його загибель, може бути клінічною та біологічною.

Спектральний метод дослідження – це дослідження слідів крові, яке полягає у отриманні абсорбційних спектрів похідних гемоглобіну.

Сперма – це маса білуватого кольору, лужної реакції, має специфічний запах.

Специфічні ушкодження – специфічні для конкретного виду транспортної травми, утворюються у місці контакту частин транспорту з тілом чи одягом. Вони відбивають форму, малюнок, розміри певних частин і деталей транспортних засобів.

Спірні статеві стани – загальна назва питань, що пов'язані з статевою функцією та вирішуються СМЕ.

Статева зрілість жінки – це такий ступінь розвитку жіночого організму, за якого жінка здатна виконувати всі статеві функції без шкоди для здоров'я.

Статева зрілість чоловіка – це здатність до злягання та запліднення.

Статевий акт – природні статеві зносини, фізіологічний статевий акт між особами різної статі, задоволення чи спроба задоволення статевого потягу з метою одержання оргазму і продовження роду.

Статеві зносини – це статевий акт між особами різної статі, задоволення чи спроба задоволення статевого потягу з метою одержання оргазму і продовження роду.

Стискання (здавлення) – двобічна, у напрямку один до одного доцентрова дія двох масивних тупих предметів, між якими знаходиться тіло людини чи його частина.

Странгуляційна борозна – негативний відбиток матеріалу петлі (зашморгу) на шкірі.

Странгуляція – защемлення, перекриття шляхом здавлювання якого-небудь отвору, наприклад, дихальних шляхів, або викликана стисненням шиї, защемлення органа з перетисканням судин, які його живлять за допомогою петлі або руками.

Струс – закриті механічне ушкодження тканин і органів, характеризується порушенням їх функцій без наявних морфологічних змін.

Судова медицина – це розділ медицини, що вивчає питання медичного та біологічного характеру, що виникають під час слідства і судового процесу.

Судова травматологія – розділ судової медицини, що вивчає особливості механічних ушкоджень, пов'язаних з властивостями ушкоджуючих предметів, прижеттєвістю, послідовністю та давністю ушкоджуючої дії, розробляє методи СМЕ механічних ушкоджень.

Судово-медична експертиза – це науково - практичне дослідження, яке здійснюється за постановою уповноважених органів або за ухвалою суду з метою дослідження на підставі спеціальних знань матеріальних об'єктів, що містять інформацію про обставини справи, яка перебуває в провадженні органів дізнання, слідчого, прокурора чи суду.

Судово-медичний експерт – особа, яка має вищу медичну освіту, спеціальну підготовку в галузі судової медицини й займає штатну посаду судово - медичного експерта.

Сукупні ушкодження – ушкодження, які поєднують у собі ушкодження двох або більше органів різних порожнин або одночасне ушкодження порожнин та ізольовані чи множинні ушкодження опорно-рухового апарату під дією однієї причини.

Т

Танатологія – вчення про смерть, тобто наука що вивчає процес умирання.

Термінальна пауза – це стан організму, який триває 1–4 хв. При вмиранні в стані глибокого наркозу термінальна пауза відсутня.

Термінальний стан – перехідні стани між життям і біологічною смертю. Характеризуються глибокими, хоча і оборотними порушеннями функцій найважливіших органів і систем організму. Тривалість термінального стану залежить від основного захворювання і від того, чи застосовуються реанімаційні заходи.

Тертя – взаємодія поверхні тіла чи його частин з травмуючою поверхнею тупого предмета, який діє по дотичній.

Тілесне ушкодження – це порушення анатомічної цілісності тканин, органів та функцій, що виникає як наслідок дії одного чи кількох зовнішніх ушкоджуючих факторів - фізичних, хімічних, біологічних, психічних.

Тілесні ушкодження середньої тяжкості – це тілесні ушкодження, які характеризуються відсутністю небезпеки для життя та інших ознак тяжкого тілесного ушкодження, при якому присутній тривалий розлад здоров'я, стійка втрата загальної працездатності менш як на 33%.

Токсикокінетика – процес перетворення токсичної речовини в організмі.

Токсикологія – наука, що вивчає фізичні й хімічні властивості отрут та їх дію на організм. Судова токсикологія є галуззю судової медицини, що вивчає отруєння з метою вбивства або самогубства чи внаслідок випадкового потрапляння отрути в організм людини.

Травма – порушення структури та функцій організму, що виникло під впливом дії одного чи декількох зовнішніх травмуючих факторів.

Травматизм – поширеність травм серед населення та його окремих груп; статистичний показник, що відображає поширеність травм; розраховують як кількість травм за рік, що припадає на 1000 населення або відповідних груп населення.

Трансплантація – заміщення тканин або органів, відсутніх чи пошкоджених патологічним процесом, або власними тканинами чи органами, або такими що взяті від донора.

Труп – це тіло мертвої людини чи тварини.

Трупні плями – явна ознака настання біологічної смерті. Вони відносяться до ранніх трупних явищ, та являють собою, як правило, ділянки шкіри синюшно-фіолетового кольору. Виникають трупні плями за рахунок того, що після припинення серцевої діяльності та втрати тону судинної стінки відбувається пасивне переміщення крові по судинах під дією сили тяжіння та концентрації її у нижче розташованих ділянках тіла.

Тяжке тілесне ушкодження – таке тілесне ушкодження, яке заподіяно в небезпечній для життя обстановці, спричинило втрату органу чи його функцій, душевну хворобу, розлад здоров'я, пов'язаний зі стійкою втратою

працездатності не менш як на 1/3, призвело до переривання вагітності або невинного знівечення обличчя.

У

Удар – ушкодження, спричинене тупим предметом.

Утоплення – це один із видів механічної асфіксії, при якій механічним фактором, що викликає це явище, є яка-небудь рідина, яка попала в дихальні шляхи.

Ф

Функціональні порушення — порушення у функціонуванні психічної системи, що впливають на поведінку та здатність до відповідальності.

Х

Хвороба – це життя, порушене в своєму перебігу ушкодженням структури і функцій організму під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів при реактивній мобілізації в якісно своєрідних формах його компенсаторно-пристосованих механізмів.

Хронічні отруєння – отруєння, при яких токсична речовина невеликими дозами поступає в організм.

Ш

Шок – загальний тяжкий розлад функцій організму, який характеризується різким порушенням гемодинаміки, дихання, обміну речовин.

Штанц-марка – відбиток дульного зрізу вогнепальної зброї при пострілі впритул.

Штучні хвороби – це хвороби, прояви яких спричинені штучним шляхом.

Я

Ятрогенія – хвороби, які породжуються неправильним, необережним, висловлюванням лікаря, а інколи неухважною, безтактною поведінкою лікаря щодо хворого.